

Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg
Christiansborg
1240 København K

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr. 366512

Dato: 22. april 2008

Politisk-Økonomisk Udvalg har ved brev af 16. april 2008 (PØU B 49 – spørgsmål 6) bedt om min besvarelse af følgende spørgsmål:

”Spørgsmål 6

Ministeren bedes kommentere nedenstående vurderinger fremsat af professor dr. jur. Hans Gammeltoft-Hansen i artiklen ”Grundloven, religionsfriheden og Folkekirken” (Folketingets festskrift i anledning af grundlovens 150 års jubilæum side 455, 456-457 og 462-463) og i den forbindelse tilkendegive, om ministeren er enig i, at grundlovens § 4 og ikke grundlovens 67 er den afgørende bestemmelse for, hvilken regulering der ved lov kan ske i folkekirkens forhold?

- ”Ordnningen er med andre ord den, at Folkekirken er det eneste trossamfund, hvor staten – ved Folketing og kirkeminister – har fuld og hel kompetence i alle anliggender. Det gælder også de indre, dvs. netop de forhold, hvor alle andre trossamfund ved grundlovens § 67 er beskyttet mod statens indblanding.”

- ”En grænse sætter grundloven dog både for Folketingets lovgivning og for kirkeministeriets udøvelse af sin forvaltningskompetence. Det er den grænse, der ovenfor i den indledende oversigt over grundlovens kirkelige bestemmelser berøres i forbindelse med omtalen af § 4, 1. led.”

- ”Det afgørende element i religionsfrihedens princip, således som det er fastlagt i grundlovens § 67, er beskyttelsen mod statsmagtens indgreb i de enkelte trossamfunds indre anliggender, det være sig ved lov, administrative forskrifter eller konkrete forvaltningsakter m.v. Da instrumenterne til – de grundlovsforbudte – indgreb i religionsfriheden således er ganske de samme, som anvendes til Folkekirkens styring, kommer det til at tage sig ud, som om landets største trossamfund er berøvet religionsfriheden, dvs. beskyttelsen efter grundlovens § 67.

Den rette måde at anskue forholdet på er imidlertid en anden. Den bygger på erkendelsen og afklaringen af, at Folketinget (og regeringen ved kirkeministeren) udøver en særlig og reelt anderledes funktion i egenskaben af det øverste Føkekirkestyre. Folketinget er befolkningens øverste repræsentative organ [...]

I udøvelsen af sin funktion som Folkekirkens styrelse er Folketinget (og regeringen, forvaltningen og domstolene) forfatningsmæssigt bundet af bestemmelsen i grundlovens § 4, 1. led, hvorefter Folkekirken er og skal være evangelisk-luthersk. Ved regulering af og indgreb i Folkekirkens indre anlig-

gender skal statsmagten og dens organer således respektere evangelisk-luthersk lære. I en vis forstand kan man sige, at det er i denne grundlovsbestemmelse, beskyttelsen af Folkekirkens religionsfrihed skal findes. § 4, 1. led, værner Folkekirkens frihed og ret til at forblive evangelisk-luthersk. At der er tale om en beskyttelse af en ganske anden karakter end det almindelige værn efter § 67, er dog indlysende. § 67 indeholder ikke en regel, hvorefter statsmagten godt kan gribe ind i f.eks. Mosaisk Trossamfunds eller Baha'i Samfundets religiøse praksis og udfoldelse, så længe det blot iagttages, at der ikke dermed bliver tale om konsekvenser, som strider mod mosaisk eller Baha'i-muslimsk lære. Beskyttelsen efter § 67 er langt mere fremskudt, idet statsmagten simpelthen er helt afskåret fra at foretage nogen form for indgreb, så længe hensynet til sædeligheden og den offentlige orden ikke er truet.

Selv om den er – og må være – af en ganske anden art end den almindelige beskyttelse af religionsfriheden, er det ikke desto mindre i grundlovens § 4, 1. led, at Folkekirken må finde sin religiøse beskyttelse i forhold til statsmagten. Derfor er det væsentligt at trække denne, gennem mange år upåagtede, bestemmelse frem og understrege dens normative karakter.” ”

Svar:

Både grundlovens § 4 og grundlovens § 67 er centrale bestemmelser i forhold til folkekirken som trossamfund.

Jeg finder derfor ikke, at det i denne sag er muligt at fremhæve den ene bestemmelse i grundloven som værende mere afgørende end den anden, således som spørgsmålet synes at forudsætte.

Jeg henviser til mit svar af 27. marts 2008 på PØU B 49 – spørgsmål 2, særligt for så vidt angår oplysningen om, at de hensyn, som Kirkeministeriets bekendtgørelse nr. 350 af 10. juli 1978 varetager, er begrundet i hensynet til den grundlovssikrede ret til religionsfrihed, jf. grundlovens § 67.

Birthe Rønn Hornbech

/ Rasmus Paaske Larsen